

උදව් දීමට පිරිමි ළමයින්ද ගෙදර දොරේ වැඩට උදව් වීමට ගැහැණු ළමයින්ද නිතර නිතර ගෙදර නැවතීම කිසිවකු ප්‍රශ්නයක් කරගත්තේ නැත.

වීරකුලමත් අනුරාධපුරයත් යාකළේ උදේ හවස වහි පැමිණි බස් රථයයි. වහි මගී ප්‍රවාහනයට පමණක් සීමාවූවක් නොවීය. ගමේ නිපද වූ අතිරික්ත නිෂ්පාදන ගමෙන් පිටතට ගෙන යාමටත් ගමට අවශ්‍ය ද්‍රව්‍ය ගෙන ඒමටත් බස් රථය ප්‍රයෝජනවත් විය. දුරකථන පහසුකම් නොතිබූ වීරකුලමට ලියුම් ගෙන ආවේද, ගමේ ලියුම් ගෙන ගියේද බස් රථයෙනි. උදේ අටවන විට ගමට වන බස් රථයේ අසල ගම්වලින් පැමිණි ගුරුමහත්මින් තිදෙනෙක් ආවෝය. රෝහලට යන අයත්, වෙනත් වැඩවලට යන අයත් මේ බසයේ අනුරාධපුරයට ගොස් තම කටයුතු අවසන් කරගෙන නොවරදවාම වම බසයේම ගමට ආවෝය.

ගමේ වැඩිදෙනා ගොවිතැනින් ජීවිකාව උපයා ගත්තෝය. වී ගොවිතැන, චළවළු ගොවිතැන හා හේන් ගොවිතැනට ඔවුහු යොමු වී සිටියෝය. ලොකු මහත්තයාගේ විස්තරයට අනුව වී ගොවිතැන සාර්ථක වීමට අවශ්‍ය අවි වැසි නිසි කලට ලැබුනේ නැත. හේන් ගොවිතැනට වන සතුන්ගෙන් බාධා පැමිණි අතර චළවළු ගොවිතැන සාර්ථකව සිදුවූයේ නැත.

ගමේ අයගේ ජීවිතවල දුෂ්කරතාව පාසල තුළදී දැකිය හැකිවිය. වීරකුලම විද්‍යාලය තිබුනේ සාමාන්‍ය පෙළ දක්වා පමණි. උසස් පෙළ ඉගෙනීමට ඔවුන්ට ගමේ සිට සැතපුම් දහයක් පමණ ඇතින් වූ මහකුලම විය. වචනි වෙහෙසක් ගැනීමට උත්සාහ කරන්නෝ ඉතා අල්ප වූහ. හැකියාවක් තිබූ විදුහල්පතිවරයා තම දරුවන් අනුරාධපුරයේ නවත්වා අධ්‍යාපනය ලබා දුන්නේය.

නෙළුම් වීරකුලම පාසලට ඉංග්‍රීසි ඉගැන්වීමට වනවිට ඊට අවුරුදු දෙකකට පෙර ඉගැන්වූ ගුරුවරයා මාරුවී ගිය පසු කෙනෙකු පැමිණ සිටියේ නැත. පාසලේ සිටී ගුරුවරු සියල්ලම අසල ගම් වලින් පැමිණියෝය. බොහෝ දෙනාගේ ප්‍රියතම වාහනය වූයේ බයිසිකලයයි. ඒ හැර අනිත් හදිසිවලට තිබුනේ ට්‍රැක්ටරයයි.

ගමක ජීවත්වී නැති නෙළුම්ට වීරකුලම ගමේ පැවති සරල ගැමි ජීවිතය සතුවක් ගෙනදුන්නේය. පාසල ඇයට ප්‍රියමනාප තැනක් විය. දරුවෝ ඇයට ආදරය කළෝය. ගුරුවරු සියල්ලම වාගේ කොළඹින් පැමිණි නිරහංකාර ඉංග්‍රීසි මිස්ට්‍රස් වූවෝය. නෙළුම් ගුරු නිවාසයේ නැවතීම ගැන සතුවූ වූ ඉස්කෝලේ භාමිනේ ඇයට දරුවකුට මෙන් සැලකුවාය. ලොකු මහත්තයාට උදේ සිට රෑ වනතුරු වැඩය.. පාසලේ වැඩට අමතරව සමීති සමාගම්වල වැඩත් ඔහුගේ කුඹුරු වැඩත් ද්‍රවස පුරා තිබිණි. වයස යටපත් කළ කඩිසර ගමනින් සහ උද්යෝගයෙන් හෙබි ලොකු මහත්තයා වීරකුලම තම ගම බවට පත්කර ගෙන සිටී. දරුවන්ගේ යහපත උදෙසා අනුරාධපුරයෙන් මිලදී ගත් ඉඩමේ නිවසක් ඉදිකිරීමද ඔහු හෙමිහිට කරගෙන ගියේය.

වඩා උස නැති, වඩා මහත නැති ඉස්කෝලේ භාමිනේ පාසලේදී මෙන් ම නිවසේදී ද කඩිසරව වැඩ කළාය. අත් උදව්වට රන් මැණිකා සිටියා කියා ඇය බලාගෙන සිටියේ නැත. හැම දෙයක් ගැනම සොයා බැලූ ඇය නෙළුම්